

USHTRIA

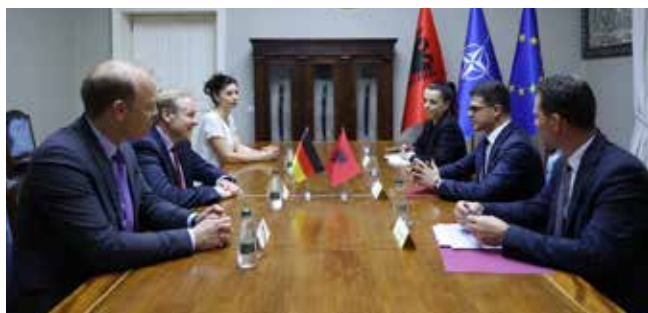

Viti i 78-të i botimit Nr. 28 (827933)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 18 korrik 2025

ZJARRET KËRCËNOJNË VENDIN Ushtria në frontin e parë të mbrojtjes

VIZITË E RËNDËSISHME NGA BUNDESTAGU GJERMAN NË MINISTRINË E MBROJTJES

Ministria e Mbrojtjes mirëpriti Tilman Kuban, anëtar i Bundestagut gjerman dhe Zëdhënës për Çështjet Evropiane i grupit parlamentar CDU/CSU, si dhe David Preisendanz, deputet dhe anëtar i Komisionit Parlamentar për Çështjet e Bashkimit Evropian. Gjatë takimit u diskutua mbi angazhimin e ripërtërirë të Gjermanisë në rajonin e Evropës Juglindore, një angazhim që vjen me një qartësi të re strategjike...

faqe 2

ARSIMIMI NË USHTRI, GURTHEMELI I MBROJTJES KOMBËTARE

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Në një kohë kur sfidat e sigurisë po marrin trajta të reja, më të sofistikuar dhe më të paparashikueshme, roli i Forcave të Armatosura nuk është më vetëm ai tradicional i mbrojtjes së kufijve fizikë. Sot, një ushtri moderne është një strukturë dinamike, e pajisur me dije, teknologji dhe aftësi për të vepruar në një spektër të gjerë kërcënimesh...

faqe 7

INDRIT CARA, ZEMRA QË RRAHU PËR LIRINË, DRITA QË NUK SHUHET KURRË

54-vjetori i lindjes së heroit kombëtar Indrit Cara -Kujtesë dhe Nderim
Më 11 korrik 2025, në auditoriumin e Ministrisë së Mbrojtjes, u organizua aktiviteti në nderim të jetës dhe veprës të heroit kombëtar Indrit Lulzim Cara, në përvjetorin e tij të 54-të të lindjes. Aktiviteti u zhvillua nën kujdesin e veçantë të z. Adem Ajdini, kryetar i Shoqatës "Shkolla Ushtarake Skënderbej", me mbështetjen...

faqe 8

Takim zyrtar në Tiranë: Admirali Pierre Vandier viziton Shqipërinë

FARSH rikonfirmon përkushtimin ndaj vizionit të NATO-s për transformim dhe përshtatje strategjike. Me një pritje zyrtare dhe diskutime të nivelit të lartë, Shqipëria mirëpriti Admiralin Pierre Vandier, Komandantin e Komandës Supreme të NATO-s për Transformim (Allied Command Transformation – ACT), i cili zhvilloi një vizitë zyrtare në vendin tonë.

Gjatë qëndrimit në Tiranë, Admirali Vandier u prit nga Presidenti i Republikës, Sh.T. z. Bajram Begaj, si dhe nga ministri i Mbrojtjes, z. Pirro Vengu. Një takim i veçantë u zhvillua gjithashtu me shefin e Shtabit të Përgjithshëm të (FARSH), gjenerallejtënant Arben Kingji, ku u theksua rëndësia e bashkëpunimit strategjik ndërmjet Shqipërisë dhe strukturave të NATO-s. Diskutimet e zhvilluara u përqendruan në temat kyçe të inovacionit, teknologjisë dhe mësimave të nxjerra nga sfidat aktuale të sigurisë globale.

Palët vlerësuan domosdoshmërinë për një NATO më të aftë të parashikojë dhe t'i përgjigjet në mënyrë efektive ndryshimeve në mjedisin e sigurisë ndërkombëtare. “Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë mbeten të përkushtuara në mbështetje të vizionit të NATO-s për transformim të qëndrueshëm dhe përshtatje të vazhdueshme ndaj sfidave të kohës”, - u shpreh gjenerallejtënant Arben Kingji. Në përmbyllje të vizitës, iu shpreh mirënjohje Admirali Vandier për mbështetjen e tij të vazhdueshme dhe për vizionin e qartë drejt një Aleance më të bashkuar, më fleksibël dhe të fuqizuar përmes avancimit teknologjik dhe kapaciteteve të reja.

Operacion i suksesshëm i Forcave të Armatosura në shuarjen e zjarrit në Drenovë, Mallakastër

MALLAKASTËR – Pas tre ditësh përpjekjesh intensive, u shua plotësisht zjarri që përfshiu masivin pyjor të Drenovës. Operacioni, i cili u zhvillua në kushte jashtëzakonisht të vështira, u finalizua me sukses falë bashkëpunimit të ngushtë të forcave tokësore dhe mbështetjes ajrore të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë. Forcat zjarrfikëse dhe dhjetëra efektivë të FARSH u angazhuan pa ndërprerje në terren me mjete rrethore, për shkak të natyrës së thyer të terrenit, që e bënte të pamundur ndërhyrjen me automjete zjarrfikëse. Pavarësisht përpjekjeve të vazhdueshme gjatë dy ditëve të para, vatrat aktive vijuan të përhapeshin në disa zona të paarrtshme. Vendimtare për përmbyajtjen e situatës rezultoi ndërhyrja ajrore e Forcës Ajrore, e cila u aktivizua me helikopterin “Cougar” për të ndërhyrë në pikat më të rrezikshme. Krahas helikopterit, u përdor edhe një dron i Detashmentit UAV nga Baza Ajrore e Kuçovës, i cili siguroi vëzhgim të vazhdueshëm dhe orientim të saktë për forcat në terren dhe helikopterin, duke identifikuar me saktësi vatrat më aktive të zjarrit.

Falë këtij koordinimi të shkëlqyer ndërinstitutional dhe përkushtimit maksimal të efektivëve, u arrit të shmanget përhapja e zjarrit në sipërfaqe të tjera pyjore dhe të garantohet siguria e zonave të banuara përreth.

Për t'u vlerësuar veçanërisht është angazhimi i pilotëve dhe i personelit teknik të helikopterit “Cougar”, si dhe i personelit të Bazës Ajrore Farkë, të cilët edhe gjatë fundjavës, në kushte të vështira atmosferike dhe terreni, realizuan fluturime të njëpasnjëshme, duke bërë të mundur shuarjen përfundimtare të flakëve. Ky operacion dëshmoi edhe një herë profesionalizmin, gatishmërinë dhe aftësinë operationale të Forcave të Armatosura për të vepruar me efikasitet në përballimin e emergjencave civile dhe mbrojtjen e komuniteteve.

Vizitë e rëndësishme nga Bundestagu gjerman në Ministrinë e Mbrojtjes

Ministria e Mbrojtjes mirëpriti Tilman Kuban, anëtar i Bundestagut gjerman dhe Zëdhënës për Çështjet Evropiane i grupit parlamentar CDU/CSU, si dhe David Preisendanz, deputet dhe anëtar i Komisionit Parlamentar për Çështjet e Bashkimit Evropian. Gjatë takimit u diskutua mbi angazhimin e ripërtërirë të Gjermanisë në rajonin e Evropës Juglindore, një angazhim që vjen me një qartësi të re strategjike, e cila luan një rol kyç për procesin e integritetit evropian të Shqipërisë. Në fokus të

bisedimeve ishte siguria, fuqizimi i industrisë së mbrojtjes dhe stabiliteti gjeopolitik në kontinent. Këto sfida tejkalojnë kufijtë kombëtarë dhe kërkojnë një qasje të koordinuar, bashkëpunim të ngushtë ndërinstitutional dhe punë në ekip me partnerët tanë ndërkombëtarë. Vizita e delegacionit gjerman nënvizon rëndësinë që Gjermania i kushton zhvillimeve në Ballkanin Perëndimor dhe mbështetjen e vazhdueshme për Shqipërinë në rrugën e saj drejt Bashkimit Evropian.

ZJARRET KËRCËNOJNË VENDIN

Ushtria në frontin e parë të mbrojtjes

Tiranë, 18 korrik 2025 - Gjatë 48 orëve të fundit, situata e zjarreve në Shqipëri ka mbajtur vigjilencën e lartë, me disa vatra aktive që kërkojnë ndërhyrje territoriale intensive.

Bilanci i fundit i zjarreve

Gjatë 24 orëve të fundit Ministria e Mbrojtjes raporton 20-22 vatra të reja në qarqe të ndryshme të vendit.

Prej tyre, 3 vatra janë ende aktive, ndërsa një tjetër është nën monitorim të vazhdueshëm. Zjarret janë regjistruar në qarqe si Dibër, Bulqizë, Fier, Shkodër, Gjirokastrë, Mallakastër, Kavajë, Vlorë, Elbasan, Krujë, Has, Lezhë, Përmet, Mirditë, Mat dhe Vau Dejës.

Fokuset më problematike

Dibër/Bulqizë: Në “Malin e Peladhisë”, zjarri është i riaktivizuar që nga data 13 korrik dhe vijon në lëvizje të ngadaltë drejt fshatrave Vlashaj dhe Krajë. Inkuadrohen rreth 35 forca operacionale në terren.

Qarku Dibër, “Liçeni i Luleve” (Parku Lurë): Zjarri vijon pas ndërhyrjeve intensive për shuarje që prej datës 7 korrik.

Shkodër/Vau Dejës: Vatër aktive në “Qafën e Lacit” prej dy ditësh, përfshin sipërfaqe me lis dhe shkurre.

Roli i Ministrisë së Mbrojtjes

Ministria drejton dhe koordinon njësi të ndryshme për emergjencat civile dhe forcat e armatosura në terren:

Qendra Kombëtare Operacionale e Emergjencave Civile (AKMC) mbledh dhe transmeton informacion në kohë reale për vatrat e zjarrit.

Forcat Operacionale: Rreth 305-362 forca, përfshi 25-30 makina zjarrfikëse dhe 2-4 helikopterë, janë angazhuar në terren për shuarje dhe monitorim.

Roli i Forcave Ajrore: Përdorimi i dronëve nga baza e Kuçovës për monitorim 24 orë në zonat jugore (Himarë, Vlorë, Përmet), duke siguruar informacion real time për qarkullimin e flakëve dhe dërguar mbështetje ajrore në kohë.

Ministria e Mbrojtjes apelon për evitimin e ndezjes së zjarreve në natyrë dhe raporte të menjëhershme në rast dyshimi.

Gjeneralmajor Ferdinand Dimo përfaqëson Shqipërinë në Konferencën Globale të Komandantëve të Forcave Ajrore të NATO-s në Londër

LONDËR, 2025. Komandanti i Forcës Ajrore, gjeneralmajor Ferdinand Dimo, mori pjesë në Konferencën Globale të Komandantëve të Forcave Ajrore të vendeve anëtare të NATO-s dhe Shefave të Shtabeve të Hapësirës dhe Ajrit, e cila po zhvillohet në Londër.

Kjo pjesëmarrje e rëndësishme konfirmon angazhimin e Forcës Ajrore shqiptare për të ndjekur zhvillimet më të fundit në fushën e mbrojtjes ajrore dhe hapësinore, si dhe për të forcuar bashkëpunimin me partnerët strategjikë të Aleancës në funksion të sigurisë kolektive dhe stabilitetit në rajon.

Gjatë konferencës, gjeneralmajor Dimo ka zhvilluar takime dypalëshe me Komandantin e Forcës Ajrore të Rumanisë si dhe me Zëvendëskomandantin e Bazës Ajrore të Ramstein. Në këto takime është diskutuar mbi forcimin e bashkëpunimit ushtarak, shkëmbimin e përvojave në trajnimet profesionale, si dhe rritjen e kapaciteteve operacionale të Forcës Ajrore shqiptare. Një vëmendje e veçantë iu kushtua fushave të zbulimit ajror, teknologjisë së mirëmbajtjes së mjeteve ajrore dhe integritetit të kapaciteteve të reja në përputhje me standardet e NATO-s.

Pjesëmarrja e përfaqësuesit të Forcës Ajrore shqiptare në këtë forum strategjik nënvizon përkushtimin e Shqipërisë ndaj mbrojtjes kolektive dhe kontribuon në rritjen e ndërveprueshmërisë me forcat aleate.

Ish-reparti ushtarak në Bushat kthehet në Qendër Rajonale të Emergjencave Civile

Ish-reparti ushtarak i Forcave të Armatosura në Bushat po i nënshtrohet një transformimi të rëndësishëm, duke u kthyer në një Qendër Rajonale të Emergjencave Civile, në funksion të përballimit të situatave të jashtëzakonshme dhe fatkeqësive natyrore në veri të vendit.

Ministri i Mbrojtjes, z. Pirro Vengu, i shoqëruar nga drejtori i Agjencisë Kombëtare të Mbrojtjes Civile, z. Haki Çako, prefektja e qarkut Shkodër, znj. Majlinda Angoni dhe komandanti i Komandës Mbështetëse, gjeneral brigade Aleksandër Pando, zhvilluan një vizitë inspektuese në ambientet e repartit, ku po kryhen punimet për rehabilitimin e tij.

Gjatë inspektimit, ministri Vengu theksoi se ky projekt është pjesë e një iniciative të gjerë të Ministrisë së Mbrojtjes për të rivlerësuar dhe kthyer në funksion civil e ushtarak asetet e amortizuara të Forcave të Armatosura. “Në bashkëpunim me Komandën Mbështetëse, Prefekturën e Shkodrës dhe Agjencinë Kombëtare të Mbrojtjes Civile, kemi vendosur që ky ish-repart, i lënë pas dore për vite me radhë, të shndërrohet në një strukturë moderne e të gatshme për t’u përballur me emergjencat natyrore”, - deklaroi ministri.

Qendra e re synon të mbështesë kapacitetet

reaguese të bashkive të Shkodrës dhe Lezhës, me fokus të veçantë në zonën ndërmjet Shëngjinit dhe Velipojës, ku fluksi turistik i shtuar rrit edhe rreziqet potenciale gjatë gjithë vitit. Ajo do të funksionojë si një nyje bashkërendimi për reagimin ndaj zjarreve, përmbajtjeve dhe fatkeqësive të tjera natyrore.

Ministri Vengu bëri me dije se puna për rehabilitimin ka nisur dhe po zhvillohet falë angazhimit të Komandës Mbështetëse, e cila ka garantuar aksesin dhe përgatitjen e ambientit për zbatimin e projektit. Kjo qendër rajonale përforcon angazhimin e strukturave të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Mbrojtjes Civile për një reagim më efikas dhe të koordinuar ndaj emergjencave, si dhe kontribuon në ndërtimin e një infrastrukture moderne në shërbim të sigurisë së komunitetit.

Anija “Oriku” e Forcës Detare, në stërvitjen ndërkombëtare “Adrion Livex 25” në Mal të Zi

TIVAT, MAL I ZI – Anija patrulluese “Oriku” e Forcës Detare/Rojës Bregdetare të Republikës së Shqipërisë mori pjesë në stërvitjen ndërkombëtare “Adrion Livex 25”, e zhvilluar në ujërat territoriale të Malit të Zi.

Kjo stërvitje, e përvitshme dhe me karakter shumëpalësh, kishte për qëllim rritjen e bashkëpunimit rajonal dhe ndërveprueshmërisë midis forcave detare të vendeve pjesëmarrëse në fushat e sigurisë detare, zbatimit të ligjshmërisë në det, operacioneve të kërkim-shpëtimit dhe sigurisë së lundrimit.

Në këtë aktivitet morën pjesë gjashtë shtete të rajonit të Adriatikut dhe Jonit, të cilat kontribuan me njësi detare dhe personel të specializuar. Stërvitja u zhvillua në dy faza të veçanta: faza përgatitore në port dhe faza taktike në det të hapur, ku ekuipazhet trajtuan skenarë realistë që përfshinin operacione bordimi, reagim ndaj kërcënimeve asimetrike, luftë kundër zjarrit dhe menaxhim të situatave emergjente me hyrje uji në bord.

Gjatë Ditës së Vizitorëve të Shquar (Distinguished Visitors Day), komandanti i Forcës Detare/Rojës Bregdetare të Shqipërisë, nënadmiralet Adnand Agastra, mori pjesë në aktivitetet zyrtare së bashku me përfaqësues të lartë ushtarakë nga vendet pjesëmarrëse. Në kuadër të këtij takimi, nënadmiralet Agastra zhvilloi një takim me kryetarin e Bashkisë

së Tivatit, ku u diskutua mbi rëndësinë e bashkëpunimit civil-ushtarak dhe rolin e aktiviteteve të përbashkëta për forcimin e sigurisë në rajon.

Pjesëmarrja e anijes “Oriku” në këtë

stërvitje ndërkombëtare dëshmon edhe një herë angazhimin e Shqipërisë për sigurinë detare, si dhe përforcon rolin aktiv të Forcës Detare në kuadër të aleancës dhe partneritetit me vendet anëtare të NATO-s dhe ato partnere në rajon.

Stërvitjet “Durrësi SAREX 25” & “Redoni Blu 25”

Nën drejtimin e Forcës Detare/Rojës Bregdetare në bashkëpunim dhe me strukturat shtetërore me detyrime në fushën e kërkim-shpëtimit dhe reagimit ndaj ndotjeve në det u zhvilluan me sukses stërvitjet “Durrësi SAREX 25” dhe “Redoni Blu 2025” në rajonin Durrës-Kepi i Palit.

Qëllimi i stërvitjeve ishte testimi i kapaciteteve operacionale, rritja e ndërveprueshmërisë në situata emergjente dhe demonstrimi i gatishmërisë për operacione kërkim-shpëtimit dhe përballimin e ndotjeve detare.

Në stërvitje u angazhuan mjete detare, ajrore dhe tokësore të Forcës Detare, Forcës Ajrore, Qendrës Kombëtare të Kërkim-Shpëtimit, Autoritetit Portual Durrës, Policisë Kufitare dhe institucione të tjera që kontribuan me personel dhe pajisje mbështetëse. Gjatë zhvillimit të Ditës së Vizitorëve të Shquar, me pjesëmarrjen e autoriteteve të larta civile dhe ushtarake, komandanti i Forcës Detare nënadmiralet Adnand Agastra vlerësoi angazhimin, profesionalizmin dhe bashkëpunimin institucional si dëshmi e kapaciteteve për përballimin e sfidave detare në kohë reale.

Forca Detare mbetet një faktor kyç për sigurinë kombëtare detare dhe reagimin e koordinuar ndaj emergjencave në hapësirën detare të Shqipërisë.

Efektivët e Komandës Mbështetëse realizojnë me sukses operacionin për asgjësimin e municioneve në poligonin Mnelë

Një tjetër detyrë e rëndësishme është realizuar me sukses nga efektivët e Komandës Mbështetëse, të cilët kanë mbështetur strukturat e Forcave të Armatosura në një operacion të specializuar për vlerësimin dhe asgjësimin e municioneve të hedhura dhe të paplasura.

Në bashkëpunim me Regjimentin e Këmbësorisë së Veriut, janë angazhuar forcat e Kompanisë EOD (Explosive Ordnance Disposal), të pajisura me mjete dhe pajisje speciale, për të garantuar sigurinë e poligonit të qitjeve në Mnelë. Ky operacion, i kryer me profesionalizëm dhe përkushtim, siguroi jo vetëm zonën e poligonit, por edhe hapësirat përreth, duke i kthyer ato në një ambient të sigurt për zhvillimin e mëtejshëm të stërvitjeve ushtarake.

Komanda Mbështetëse, përmes kapaciteteve të saj operacionale dhe ekspertizës së njësive të saj të specializuara, vazhdon të luajë një rol thelbësor jo vetëm në mbështetje të popullsisë civile, por edhe të strukturave të tjera të Forcave të Armatosura. Ky operacion konfirmon edhe një herë rëndësinë strategjike të kësaj komande në garantimin e sigurisë dhe gatishmërisë operacionale të ushtrisë shqiptare.

Gjeneral brigade Aleksandër Pando, vizitë zyrtare në Letoni: Vlerësohet angazhimi i Kontingjentit XVII EOD

Komandanti i Komandës Mbështetëse, gjeneral brigade Aleksandër Pando, zhvilloi një vizitë zyrtare në Kamp Adazi, Letoni, ku është dislokuar Kontingjenti XVII EOD, pjesë e Brigadës Shumëkombëshe të NATO-s, në kuadër të Prezencës së Përpëruar.

Gjatë vizitës, gjeneral brigade Pando inspektoi efektivët shqiptarë të dislokuar në këtë mision ndërkombëtar, duke u njohur nga afër me detyrat që ata kryejnë, misionin e tyre dhe kapacitetet teknike që përdorin në fushën e EOD/IEDD. Ai shprehu vlerësimin e tij të lartë për profesionalizmin, përkushtimin dhe përfatësimin dinjitoz të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë në këtë angazhim të rëndësishëm ndërkombëtar.

Në vijim të vizitës, gjeneral brigade Pando zhvilloi një takim me Komandantin e Brigadës Shumëkombëshe, kolonel Reeves, ku u rikonfirmua mbështetja e ndërsjellë dhe rëndësia strategjike e vijimit të pjesëmarrjes së kontingjenteve shqiptare në këtë mision të NATO-s në Letoni.

Në kuadër të kësaj vizite, u organizua edhe një ceremoni përkujtimore në nderim të efektivëve shqiptarë të rënë në krye të detyrës në Letoni. Në ceremoni morën pjesë edhe ministri për Evropën dhe Punët e Jashtme, z. Igli Hasani, dhe ambasadorja e Shqipërisë në Poloni, znj. Mimoza Halimi. Të dy përfaqësuesit e lartë shtetërorë zhvilluan gjithashtu një takim me efektivët e kontingjentit shqiptar, ku shprehën mirënjohjen dhe mbështetjen e plotë të shtetit shqiptar për kontributin e tyre në forcimin e sigurisë kolektive dhe imazhit të Shqipërisë në skenën ndërkombëtare.

FORCAT E
Armatozura

Një shekull në shërbim të jetës, kombit dhe ushtarit shqiptar

Më 16 korrik 1924, në një Shqipëri që sapo kishte nisur rrugëtimin e saj drejt ndërtimit të institucioneve shtetërore moderne, u hodh një nga hapat më të rëndësishëm në fushën e shëndetit publik, krijimi zyrtar i Shërbimit të Shëndetësisë Shqiptare. Ky institucion lindi në një kohë sfiduese, kur mungonin mjekë të specializuar, infrastruktura ishte e kufizuar dhe sëmundjet infektive ishin kërcënim i përditshëm. Megjithatë, vullneti për të krijuar një shërbim shëndetësor kombëtar, të organizuar, të qëndrueshëm dhe në funksion të popullatës dhe strukturave shtetërore, përfshirë ushtrinë ishte i pathyeshëm.

Roli themelor në mbrojtjen e jetës së ushtarit

Që nga fillimet e tij, Shërbimi i Shëndetësisë pati një mision të qartë, të përkujdeset për shëndetin e ushtarakëve shqiptarë. Në vitet '20 e më tej, përpjekjet për ndërtimin e një ushtrie kombëtare nuk mund të konceptoheshin pa strukturat shëndetësore që do të siguronin jetën dhe gatishmërinë e trupave.

Mjekët ushtarakë, shumë prej të cilëve kishin studiuar jashtë vendit, u angazhuan për të ngritur njësi sanitare brenda reparteve, duke përfshirë infermierë, laborantë, farmacistë dhe më pas edhe kirurgë ushtarakë. Njëkohësisht, ushtria shqiptare mori masa për të përfshirë elementë të parandalimit dhe kontrollit të sëmundjeve në mjediset ushtarake, një hap i avancuar për kohën.

Rritje graduale përmes dekadave

Me kalimin e viteve, sidomos pas Luftës së Dytë Botërore, Shërbimi i Shëndetësisë Shqiptare nisi të marrë formë më të konsoliduar. U ndërtuan spitale ushtarake, si ai i Tiranës dhe i Durrësit, u krijuan struktura mjekësore mobile për situata emergjente, si edhe filluan programet e trajnimit për mjekësi ushtarake në Akademinë e Mjekësisë dhe në institucionet ushtarake arsimore.

Në vitet 1960–1980, shëndetësia ushtarake u bë pjesë integrale e përgatitjes për situata të jashtëzakonshme, me ekipe mjekësore të gatshme për reagim në rast lufte apo fatkeqësish natyrore. Në të njëjtën kohë, për herë të parë u aplikua koncepti i ushtrisë si garant i shëndetit publik, sidomos në zonat e thella ku mjekësia civile mungonte.

Periudha e tranzicionit dhe modernizimi

Pas vitit 1990, përballë ndryshimeve të mëdha politike dhe ekonomike, Shërbimi i Shëndetësisë përjetoi një fazë transformimi të thellë. Me gjithë vështirësitë fillestare, ai ruajti misionin e vet strategjik në shërbim të Forcave

Shërbimi i Shëndetësisë, 101 vjet përkushtim, histori që vazhdon

të Armatosura dhe u përshtat me standardet bashkëkohore të NATO-s, veçanërisht pas integritetit të Shqipërisë në Aleancë.

Sot, Forcat e Armatosura Shqiptare disponojnë një strukturë moderne të mbështetjes shëndetësore, me personel të trajnuar në misione ndërkombëtare, kapacitete për ndërhyrje të menjëhershme, bashkëpunim me strukturat e emergjencës civile dhe njësi sanitare të lëvizshme për operacione brenda dhe jashtë vendit. Puna e mjekëve, infermierëve, teknikëve laboratorikë dhe oficerëve shëndetësorë brenda strukturave ushtarake përfaqëson një vlerë të jashtëzakonshme për vendin. Ajo është dëshmi e profesionalizmit, sakrificës dhe besnikërisë ndaj misionit: të mbrojmë jetën dhe shëndetin e ushtarit shqiptar.

Në këtë përvjetor të veçantë, gazeta “Ushtria” shpreh mirënjohje për të gjithë ata që i kanë shërbyer këtij institucioni me përkushtim, nga vitet e vështira të fillimit e deri në standardet e larta të sotme.

Gëzuar 101-vjetorin, Shërbim i Shëndetësisë Shqiptare!

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Në një kohë kur sfidat e sigurisë po marrin trajta të reja, më të sofistikuar dhe më të paparashikueshme, roli i Forcave të Armatosura nuk është më vetëm ai tradicional i mbrojtjes së kufijve fizikë. Sot, një ushtri moderne është një strukturë dinamike, e pajisur me dije, teknologji dhe aftësi për të vepruar në një spektër të gjerë kërcënimesh nga lufta kibernetike deri te operacionet paqeruajtëse ndërkombëtare. Në këtë realitet të ri, arsimimi i trupës dhe lidhshimit ushtarak nuk është më luks, por domosdoshmëri strategjike.

Arsimimi si themel i profesionalizmit ushtarak

Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë kanë ndërmarrë një proces të pandërprerë profesionalizimi. Në zemër të këtij procesi qëndron arsimimi si përgatitje teknike, formim strategjik dhe edukim etik. Akademia e Forcave të Armatosura, Qendra për Edukimin Profesional Ushtarak dhe bashkëpunimet me partnerët ndërkombëtarë, përbëjnë një infrastrukturë akademike që synon të formojë ushtarin e shekullit XXI: të disiplinuar, të shkolluar, të aftë për të vendosur në kushte presioni dhe të ndërveprueshëm me aleatët.

Ky proces nuk duhet parë si një investim thjesht në dije, por si kapital kombëtar për sigurinë. Sepse ushtria nuk ka të bëjë vetëm me armë ajo ka të bëjë me mendje të përgatitura, që dinë të lexojnë situatën, të udhëheqin me maturi dhe të mbrojnë me vizion.

Produkti i arsimit ushtarak, një prioritet që sjell rezultate

Falë reformave të ndërmarrë në dekadën e fundit, Forcat e Armatosura shqiptare kanë arritur të ndërtojnë një trupë oficerësh e nënoficerësh me standarde ndërkombëtare. Pjesëmarrja në operacionet paqeruajtëse të NATO-s, misionet në Kosovë, Bosnje, Afganistan e më gjerë, janë dëshmi konkrete e faktit se arsimimi ushtarak nuk është një qëllim në vetvete, por një instrument real i politikës së mbrojtjes.

Produkti: një ushtarak i kualifikuar, i aftë për të përballuar situata të ndërlikuara, për të operuar në terrene ndërkombëtare dhe për të përfaqësuar Shqipërinë me dinjitet është një pasuri kombëtare. Një pasuri që duhet ruajtur, mbështetur dhe zgjeruar.

Një prioritet që kërkon përkushtim të vazhdueshëm

Për të ruajtur e thelluar këto arritje, kërkohet një politikë e qëndrueshme arsimore brenda sistemit të mbrojtjes. Kjo nënkupton: Modernizimin e kurrikulave në përputhje me standardet e NATO-s; Rritjen e investimeve në laboratorë, teknologji dhe trajnime të avancuara;

Nxitjen e bashkëpunimit me universitetet civile për disiplina të reja si siguria kibernetike, inteligjenca artificiale dhe drejtimi strategjik. Në një botë ku luftërat nuk bëhen më vetëm në fushën e betejës, por edhe në laboratorë, platforma digjitale dhe hapësira diplomatike, arsimimi bëhet arma më e fuqishme që një ushtri mund të ketë.

Investimi në dije është investim në siguri

Shqipëria, si anëtare e NATO-s, nuk mund të kënaqet me minimumin. Forcat tona të Armatosura duhet të qëndrojnë në pararojë, jo vetëm në përkushtim dhe sakrificë, por edhe në dije dhe profesionalizëm. Prandaj, arsimimi ushtarak duhet të trajtohet si një prioritet absolut i mbrojtjes kombëtare, jo vetëm për sot, por për sigurinë e brezave që vijnë.

Zhvillimi i arsimit dhe harmonizimi i Edukimit Ushtarak në ditët e sotme

Arsimi ka qenë gjithmonë një nga shtyllat kryesore të zhvillimit shoqëror dhe kombëtar. Ndërsa shoqëritë evoluojnë, edhe format dhe përmbajtja e edukimit pësojnë ndryshime të thella. Në këtë kontekst, arsimi ushtarak ka ndjekur një trajektore të ngjashme, duke kaluar nga qasjet tradicionale të disiplinës dhe urdhrit, në qasje moderne të bazuara në dije, aftësi shumëdimensionale dhe bashkëpunim ndërkombëtar.

Zhvillimi i arsimit ndër vite

Historikisht, arsimi ishte i privilegjuar për shtresat e larta dhe përqendrohej në ruajtjen e traditave kulturore dhe fetare. Me kalimin e kohës, u institucionalizua dhe u demokratizua, duke u bërë gjithnjë e më i aksesueshëm. Në epokën moderne, arsimi synon jo vetëm përcimin e njohurive, por edhe zhvillimin e aftësive kritike, kreativitetit dhe përshtatshmërisë me një botë që ndryshon

Arsimimi në Ushtri, gurthemeli i Mbrojtjes Kombëtare

me ritme të shpejta. Ky evolucion ndikon drejtpërdrejt edhe në mënyrën si trajnohen dhe edukohen pjesëtarët e Forcave të Armatosura.

Koncepti i arsimit ushtarak në ditët e sotme

Arsimi ushtarak modern është një proces i vazhdueshëm, i ndërlikuar dhe i strukturuar sipas standardeve të sigurisë kombëtare dhe ndërkombëtare. Ai nuk kufizohet më vetëm në përgatitjen fizike apo aftësitë taktike. Oficerët dhe ushtarakët sot trajnohen në fusha si lidhshimi strategjik, siguria kibernetike, teknologjitë e reja, marrëdhëniet ndërkombëtare dhe të drejtat e njeriut.

Gjithashtu, arsimi ushtarak modern përfshin edhe zhvillimin etik dhe qytetar të pjesëtarëve të ushtrisë, duke i përgatitur ata të jenë jo vetëm luftëtarë, por edhe përfaqësues të denjë të shtetit në misionet paqeruajtëse dhe humanitare.

Qasja dhe harmonizimi i edukimit dhe trajnimit në Forcat e Armatosura

Për të përballuar sfidat moderne të sigurisë, Forcat e Armatosura të vendeve demokratike (përfshirë Shqipërinë dhe Kosovën) kanë ndërmarrë reforma thelbësore në mënyrën e edukimit dhe trajnimit. Këto përfshijnë: Integrimin me arsimin civil: Partneriteti me universitetet dhe institucione akademike për të ofruar diploma dhe certifikime për ushtarakët në fusha të tilla si drejtimi, teknologjia informative, marrëdhëniet ndërkombëtare, etj.

Standarde ndërkombëtare: Përdorimi i manualeve dhe programeve të trajnimit sipas standardeve të NATO-s dhe Bashkimit Evropian, për të mundësuar ndërveprueshmërinë në misione shumëkombëshe.

Edukimi i vazhdueshëm: Zhvillimi i kurseve periodike, simulimeve taktike, trajnimeve praktike dhe përdorimi i teknologjive të avancuara për edukimin në distancë. Arsimi, si në aspektin civil ashtu edhe ushtarak, është bërë më gjithëpërfshirës, më i sofistikuar dhe më i ndërlidhur me kërkesat e kohës. Forcat e Armatosura janë duke kaluar nga një model tradicional i trajnimit, në një sistem të plotë të zhvillimit profesional dhe intelektual, në përputhje me kërkesat e mbrojtjes moderne dhe angazhimeve ndërkombëtare. Vetëm përmes një edukimi të qëndrueshëm dhe të harmonizuar, ushtria mund të përmbushë me sukses misionin e saj në një botë gjithnjë e më të ndërlikuar.

“West Point” është një nga akademitë më prestigjioze ushtarake në botë, e themeluar në vitin 1802 në SHBA. Ajo ofron një edukim të plotë akademik dhe ushtarak për oficerë të ardhshëm të Ushtrisë Amerikane.

Në Shqipëri Akademitë Ushtarake janë më të reja dhe të ndërtuara mbi përvoja kombëtare dhe ndihmën e NATO-s, me qëllim krijimin e një korpusi oficerësh profesionalë, të përgatitur sipas standardeve euro-atlantike.

Modelet e lidhshimit dhe kultura akademike

“West Point” kultivon një kulturë shumë të strukturuar dhe meritokratike, me theks te nderi, disiplina dhe përgjegjësia ndaj kombit. Akademia shqiptare është gjithnjë e më shumë në transformim drejt këtij modeli.

Ndikimi i përbashkët i NATO-s dhe bashkëpunimit ndërkombëtar

Oficerët shqiptarë e kosovarë shpesh ndjekin trajnime shtesë në akademi partnere, përfshirë edhe në SHBA.

Ngjashmëritë: Të dyja sistemet synojnë të prodhojnë oficerë të përgatitur për të udhëhequr në kohë paqeje dhe lufte.

Edukimi i integruar (akademik + ushtarak) është baza e formimit profesional.

Dallimet: Qasja amerikane është më e thelluar dhe më e financuar, me një traditë mbi 200-vjeçare. Shqipëria dhe Kosova janë në proces të përparuar harmonizimi me këtë model.

Produkti i arsimit ushtarak: një prioritet i mbrojtjes

Oficerë dhe nënoficerë të kualifikuar me njohuri strategjike dhe teknike; Kapacitete më të larta operacionale në misione brenda dhe jashtë vendit; Aftësi për planifikim, menaxhim dhe drejtim të operacioneve ushtarake; Formim moral dhe etik i lartë – vendimtar për ruajtjen e integritetit dhe besueshmërisë së ushtrisë.

Një ushtri moderne ndërtohet me arsim

Në kohët moderne, fuqia e një ushtrie nuk matet vetëm me numrin e trupave apo arsenalit, por me nivelin e njohurive, përgatitjes dhe profesionalizmit të personelit të saj. Shqipëria, si një shtet që synon të mbajë një rol aktiv në sigurinë rajonale dhe globale, duhet ta ketë arsimimin ushtarak si një prioritet absolut të mbrojtjes kombëtare.

54-vjetori i lindjes së heroit kombëtar Indrit Cara

- Kujtesë dhe Nderim

Më 11 korrik 2025, në auditoriumin e Ministrisë së Mbrojtjes, u organizua aktiviteti në nderim të jetës dhe veprës të heroit kombëtar Indrit Lulzim Cara, në përvjetorin e tij të 54-të të lindjes.

Aktiviteti u zhvillua nën kujdesin e veçantë të z. Adem Ajdini, kryetar i Shoqatës “Shkolla Ushtarake Skënderbej”, me mbështetjen e Ministrisë së Mbrojtjes dhe Shtabit të Përgjithshëm të FA-së.

Një tubim solemn dhe emocionues

Të pranishëm në këtë ceremoni ishin personalitete të larta të strukturave ushtarake, bashkëluftëtarë të heroit, ish-skënderbegas, ushtarakë aktivë dhe veteranë, qytetarë nga Kavaja, miq e të afërm të Indritit, dhe shumë dashamirës të çështjes kombëtare. Aktiviteti u moderua nga e mirënjohura Hygerta Sako, duke i dhënë dinjitet e solemnitete të veçantë këtij event.

Pas intonimit të himnit kombëtar, u transmetua një dokumentar prekës mbi jetën dhe sakrificën e heroit, duke sjellë në kujtesën e të pranishmëve rrugëtimin e tij atdhetar.

Indrit Cara, nga Kavaja në frontin e lirisë

Indrit Cara lindi më 11 korrik 1971, në Kavajë. Pas përfundimit të arsimit fillor në vendlindje dhe të mesmit në Tiranë në Shkollën Ushtarake “Skënderbej”, ai emigroi fillimisht në Itali dhe më pas në Londër. Në vitin 1999, në kulmin e luftës në Kosovë, ai iu bashkua Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, duke dhënë jetën më 31 mars 1999 në majën e Gallushës, Suharekë.

Fjalime të ndjera dhe homazhe

Kryetari i Shoqatës “Skënderbej”, z. Adem Ajdini, në fjalën e tij theksoi se “Indriti ishte një djalosh me shpirt luftarak e zemër luani, që la Londrën për të luftuar për Kosovën. Ai është një hero i vërtetë, një model i vetëdijes kombëtare.”

Z. Aleksandër Çipa, kryetar i Unionit të Gazetarëve, e cilësoi aktin e tij si një nga rastet më unike të vetëflijimit për atdhe. Edhe kolonel Besim Gashi, bashkëluftëtar i Indritit, solli momente emocionuese nga fronti, duke e quajtur Indritin “birin e Shqipërisë që u bë biri i Kosovës.”

Fjalime të ngrohta dhanë edhe z. Islam Veliu, ish-kryetar i Bashkisë Kavajë, z. Adem Shehi nga Brigada 153 e UÇK-së, si dhe z. Ali Hasani, i cili e përfshiu heroin në stendën e muzeut të Shoqatës Malziu në Kukës, duke i dorëzuar familjes një certifikatë mirënjohjeje.

Mesazhi i familjes dhe arti në shërbim të kujtimit

Z. Adhurim Cara, familjar i heroit, falënderoi organizatorët dhe theksoi se Indriti ishte “simbol i guximit dhe idealizmit”, ndërsa poezia e Leta Ajdinit, interpretuar mjeshtërisht nga regjisor i Xhelil Aliu, preku thellë zemrat e të pranishmëve.

Këngëtar i Ilir Shaqiri dhe tenori Kastriot Tusha sollën këngë të përkushtuara për heroin, ndërsa në fund të aktivitetit u këndua

Indrit Cara, Zemra që rrahu për Lirinë, Drita që nuk shuhet kurrë

himni i pavdekshëm “Mora fjalë” nga Shkurte Fejza.

Fjalët përmbyllëse: Kolonel Altin Gjetaj, zëvendëskomandant i Akademisë së Forcave të Armatosura, e kujtoi Indritin si një model të formimit ushtarak, brumosur me trinomin “Atdheu – Nderi – Detyra”, duke theksuar rëndësinë e përkujtimit të heronjve kombëtarë për edukimin e brezave.

Ky aktivitet i përkushtuar ishte një buqetë simbolike me lule nga të gjitha trevat shqiptare, një homazh i denjë për një figurë që me jetën dhe sakrificën e tij ka ndriçuar rrugën e lirisë sonë kombëtare. Me përkushtimin e Adem Ajdinit dhe gjithë të tjerëve, Indrit Cara qëndron sot në piedestalin e nderit, si një nga bijtë më të ndritur të kombit shqiptar.

Lavdi përjetë heroit kombëtar Indrit Cara!

Skënder Doçi, Skënderbegasi që udhëhoqi Flotën Luftarake Detare dhe sfidoi kohën

Redaksia e gazetës "Ushtria" sjell në vëmendje për brezat e rinj të gjithë ata burra dhe gra në uniformën ushtarake, të cilët kanë dhënë një kontribut të vyer në shërbim të kombit shqiptar. Mirënjohje dhe përlujë për punën tuaj të pakohë! Pjesë e kësaj elite janë ish-komandant i Flotës Detare, Skënder Doçi dhe Komandanti i parë i nëndetëseve Petrit Myftiu.

Në historinë e Forcave të Armatosura të Shqipërisë, pak figura ushtarake kanë lënë një gjurmë aq të thellë sa Skënder Doçi, një burrë nga zemra e Tropojës, i lindur më 15 prill 1936, që mbartte në gjak atdhedashurinë dhe shpirtin luftarak të brezave të tij.

Djali i Veli Niman Doçit, komandant i Brigadës 25-Sulmuese gjatë Luftës Nacionalçlirimtare, Skënderi u rrit në frymën e legjendave kreshnike dhe heroizmit të Bacës Bajram Curri, duke përthithur që fëmijë ndjenjat më të pastra të patriotizmit.

Pas përfundimit të shkollës tetëvjeçare, ai iu përkushtua edukimit ushtarak në Shkollën "Skënderbej", për të vazhduar më tej studimet në Shkollën e Lartë të Marinës "Kirov" në Baku, në ish-Bashkimin Sovjetik. Aty, si student shembullor dhe për katër vjet përgjegjës i grupit të studentëve shqiptarë, u dallua për maturinë, përgjegjshmërinë dhe rezultatet e shkëlqyera.

Me kthimin në Atdhe, nisi rrugëtimin e tij në radhët e Nëndetëseve, atëherë njësi e re dhe elitare e Flotës Luftarake Detare. Brenda një kohe të shkurtër, përgatitja e gjithanshme, vendosmëria dhe qetësia në komandim, e ngritën në pozitën e komandantit të Nëndetësës së Dytë në vitin 1961. Guximi dhe profesionalizmi i tij u shfaqën më qartë se kurrë gjatë përplasjeve me oficerët sovjetikë, të cilët tentuan sabotimin dhe grabitjen e dokumentacionit ushtarak. Skënderi, me trimëri dhe vigjilencë, i mbrojtë ato si pasuri të shenjta të ushtrisë shqiptare. Ai nuk pranoi të

dorëzonte as armatimin personal, duke ruajtur nderin dhe autoritetin e një ushtaraku shqiptar.

Për vite me radhë, shërbeu me devotshmëri në Brigadën e Nëndetëseve, si zëvendëskomandant, komandant dhe komisar. Më pas, ai mbajti detyra të larta si komisar i Bazës Ushtarake Detare në Sazan dhe në Vlorë, për të përmbyllur karrierën si Komisar i Flotës Luftarake Detare, një pozicion ku vlerat e tij politike, ushtarake dhe njerëzore spikatën fuqishëm.

Pas daljes në pension, ai emigroi në Shtetet e Bashkuara të Amerikës, por zëri i Atdheut nuk reshti kurrë së thirruri. Me fillimin e luftës në Kosovë, Skënderi rikthehet në arenën e betejës, kësaj here si komandant i batalionit "Atlantik" të UÇK-së, i formuar nga shqiptarët e Amerikës dhe i përkushtuar çlirimit të Kosovës.

Përveçse një ushtarak brilant, Skënder Doçi ishte edhe sportist i talentuar, në futboll dhe voleyboll, që mund të kishte shkëlqyer në arenën sportive po të mos ishte thirrur nga detyra e nëndetësës. Por mbi të gjitha, ai mbetet në kujtesën e kolegëve si njeri shpirtgjërë, i urtë, i dashur dhe me fjalën e mbajtur.

Skënder Doçi është nga ata burra që sfidojnë jo vetëm detin e trazuar, por edhe kohën. Shembulli i tij mbetet një thesar për brezat që do të vijnë, një komandant, një patriot, një figurë që ndriçon me dinjitet faqet e historisë sonë ushtarake.

Petrit Myftiu, Komandanti i parë i nëndetëseve shqiptare, kujtesa e lavdisë detare

Në gjirin e historisë moderne të Forcave të Armatosura të Shqipërisë, Petrit Myftiu zë vend të veçantë si komandanti i parë i nëndetëseve shqiptare, një pionier i vërtetë që sfidoi detin dhe kohën, dhe që më pas, përmes penës, dokumentoi me dinjitet dhe pasion rrugëtimin e Flotës Luftarake Detare shqiptare.

Lindur më 7 prill 1937, në Elbasan, në një familje të njohur për ndjenjat atdhetare dhe përkushtimin ndaj arsimit, Petriti trashëgoi që në fëmijëri ndjenjën e lartë të përgjegjësisë. Babai i tij, Ali Myftiu, i shpallur "Mësues i Popullit", ishte një nga figurat më të ndritura të arsimit shqiptar, dhe një shkollë në Elbasan mban me krenari emrin e tij.

Petriti nisi rrugën ushtarake në bankat e Shkollës "Skënderbej" (1949-1952), ku u dallua për zgjuars, disiplinë dhe vullnet të hekurt. Dërgohet për studime në Akademinë Ushtarake-Detare në Baku (Azerbajxhan), ku u diplomua me Medaljen e Artë dhe me emrin e skalitur në tabelën e nderit të shkollës, një dëshmi e përkushtimit dhe nivelit të tij të jashtëzakonshëm.

Me përfundimin e Akademisë, Petrit Myftiu emërohet në bazën ushtarake detare të Pashalimanit, ku nisi një kapitull i ri për ushtrinë shqiptare, ndërtimi i Brigadës së Nëndetëseve. Ai ishte ndër të parët që kontribuoi në vendosjen dhe organizimin e kësaj arme të re, duke u bërë zëvendëskomandant në moshën vetëm 20-vjeçare, e më pas komandanti i parë shqiptar i nëndetësës, në vitin 1958.

Në kushtet e Luftës së Ftohtë, në një epokë sfiduese për Shqipërinë dhe me teknologji të panjohura më parë, Petriti e udhëhoqi ekuipazhin e tij në detyra të rënda luftarake me përkushtim të lartë dhe vendosmëri të rrallë. Detarët e nëndetësës i besuan pa mëdyshje, duke ndjerë tek ai jo vetëm komandantin, por edhe shokun, mikun dhe mbrojtësin. Drejtimi i një nëndetëseje në thellësi të Adriatikut, Jonit e deri në Mesdhe, në thellësi 200 metra, ishte një mision me rrezik të jashtëzakonshëm, por që falë aftësisë dhe profesionalizmit të tij u përballua me sukses.

Petrit Myftiu shkëlqeu edhe si udhëheqës strategjik dhe edukator i brezave të oficerëve të rinj. Ai dha një kontribut të jashtëzakonshëm në përgatitjen e kuadrove të nëndetëseve dhe të shtabit të brigadës, ku spikati si organizator, planifikues dhe drejtues i stërvitjeve luftarake, deri në zonat më të thella si Gjiri i Sirtës.

I njohur për karakterin e tij të dashur, buzëqeshjen karakteristike dhe humorin fin, komandant Petriti krijoi lidhje të ngushta me marinarët, qytetarët e Vlorës e të Orikumit, si dhe me komunitetin përreth repartit ushtarak. Ai ishte njeri i fjalës, punës dhe i urtësisë, një shembull frymëzimi për të gjithë ata që shërbyen në flotën shqiptare.

Veç figurës së lavdishme ushtarake, Petrit Myftiu është edhe një emër i nderuar në letërsinë historike ushtarake. Me një stil të pasur, të saktë dhe tërheqës, ai ka botuar katër libra me karakter historik e kujtimeve që përshkruajnë me realizëm jetën, sfidat dhe emocionet e forcave detare shqiptare. Librat e tij janë jo vetëm pasqyrë e historisë sonë detare, por edhe vepra që pasurojnë trashëgiminë kulturore dhe identitare të ushtrisë shqiptare. Komandant Petriti është një figurë që përfaqëson dinjitetin, trimërinë, përkushtimin dhe dashurinë për Atdheun në çdo hap të jetës së tij. Nga kabina e nëndetësës, deri te faqet e kujtimeve që ka lënë pas, ai mbetet një nga figurat më të ndritura dhe frymëzuese të Flotës Luftarake Detare, një komandant i parë, një oficer i madh dhe një atdhetar i pashoq.

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Dashuria që nuk e njih Wi-Fi-n

Në dekadat e fundit, rrjetet sociale kanë hyrë fuqishëm në jetën tonë, duke e ndryshuar rrënjësisht mënyrën se si komunikojmë, si ndajmë ndjenja, dhe si ndërtojmë apo ruajmë marrëdhëniet tona. Ato nuk janë më thjesht mjete të komunikimit, janë shndërruar në hapësira ku projektojmë versionin më të bukur dhe shpesh më të idealizuar të vetes dhe jetës sonë.

Por në këtë realitet të ndërtuar me foto të kuruara, me statuse emocionale dhe me një zinxhir të pafund “like”-sh dhe komentesh, lind pyetja themelore: po ku është dashuria e vërtetë? A kemi mbetur vetëm me hijen e saj dixhitale?

Relacionet njerëzore në epokën dixhitale:

Afër në ekran, larg në shpirt

Nuk është e rrallë të shohësh njerëz që shpërndajnë urime të përzemërta për ditëlindje, për festa familjare apo përkujtime, për hallën, dajën, tezen, mbesën, madje edhe për të afërm që s’janë takuar për vite me radhë.

Ndërkohë, shumë nga këta njerëz jetojnë në të njëjtin qytet, ndoshta edhe në të njëjtën lagje, por nuk e gjejnë kohën për një vizitë apo për një kafe të përbashkët. Kjo sjellje përbën një fenomen të ri shoqëror, ku ndjenja reale zëvendësohet me gjeste virtuale, dhe lidhjet familjare reduktohen në “kujtime” të shpërndara online. Kjo nuk është thjesht një çështje stili jetese, është një krizë e vlerave.

Një urim në Facebook nuk ka peshën morale të një përqafimi të sinqertë. Një koment me emoji nuk e ngroh shpirtin e një njeriu që ndjen mungesë. Ky është një shkëmbim iluzioni me realitetin, ku duken të gjithë të lidhur, por ndihen të vetmuar.

Çfarë po humbasim? Kriza e kontaktit human

Në thelb, njeriu ka nevojë për kontakt të drejtpërdrejtë, për ndjesi të ndara fizikisht dhe emocionalisht me të tjerët.

Sot, gjithnjë e më pak njerëz e përjetojnë këtë lidhje në mënyrë të natyrshme. Gjithçka duket sikur ndodh përmes ekranit, madje edhe dhimbja, gëzimi apo nostalgjia.

E përbashkëta që po humbasim është pikërisht kuptimi moral i marrëdhënieve njerëzore: prania, koha, kujdesi, fjala e mirë në momentin e duhur.

Shpirti nuk mund të ushqehet me pëlqime, dhe dashuria nuk lulëzon përmes ndjekësve.

Kur një njeri i afërt pret në heshtje një telefonatë, një trokitje në derë, një vizitë të papritur, ne duhet të pyesim veten: a është e ndershme që këtë njeri ta kujtojmë vetëm për një ditë në formë postimi, por ta harrojmë për 364 ditët e tjera të vitit?

A po e zëvendësojmë dashurinë me performancën publike?

Nëse akti i dashurisë apo kujdesit ndaj dikujt ndodh vetëm atëherë kur është i dukshëm për të tjerët, atëherë ai akt humbet sinqeritetin e tij. Dashuria e vërtetë është diskrete, intime, pa nevojë për duartrokitje.

Rrjetet sociale, për fat të keq, po e ushqejnë një kulturë të re, kulturën e “shfaqjes” në vend të përjetimit. Po mësohemi të bëjmë veprime që “duken” mirë, jo domosdoshmërisht që “janë” të mira. Dhe këtu qëndron rreziku moral më i madh i kohës sonë.

A është më e ndershme të bësh një postim për gjyshen, apo ta vizitosh në shtëpi dhe t’i dëgjosh zërin? A është më i thellë një “status i ndjerë”, apo një kafe e qetë me dikë që të do pa nevojë për fjalë?

Himni i një telefoni që nuk bie

Po humbasim diçka thelbësore. Jo një send, jo një aplikacion, jo një version të ri të realitetit virtual, por vetë ndjesinë e të qenit njerëzor.

Dikur, lidhjet tona ishin të mbështjella me dorë. Me trokitje në derë, me frymë që ndizte xhamin e dritares, me zë që thyhej nga emocionet. Sot, gjithçka ka zëvendësim, një mesazh me zemër të kuqe, një “like” si ngushëllim, një status i ndjerë si zëvendësim për përqafim.

Njeriu është krijesë e kontaktit. Jo kontakti dixhital, por atij të ngrohtë, të drejtpërdrejtë, një sy që të shikon pa shpërqendrim, një dorë që të rri mbi shpatull edhe pasi fjalët kanë mbaruar. Dhe pikërisht këtë kontakt po e humbasim. Me ritmin e një përditshmërie që rrotullohet rreth ekranit, dashuria po bëhet performancë. Kujdesi po bëhet shfaqje. E mira po matet me

‘Rrjetet sociale nuk mbajnë ngrohtë’

numra, jo me ndjesi.

Në heshtjen e një shtëpie të vjetër, një gjyshe pret një trokitje. E pret çdo ditë. Por ajo që vjen është një foto e saj e postuar me përshkrim: “Gjyshe, të dua shumë”. E bukur. E ndjerë. Por ajo nuk e lexon dot. Dhe as që ka nevojë. Ka nevojë për ty.

Kur një mik pret një zë që t’i thotë “Jam këtu”, dhe ti e zëvendëson me një “story” për miqësinë... ndoshta je duke harruar që zemrat nuk mbushen me përmendje, por me praninë reale të dikujt që nuk të harron.

Kujdesi i vërtetë ndodh kur nuk të sheh askush. Dashuria e vërtetë lulëzon në heshtje, aty ku s’ka ndjekës, aty ku s’ka filtrim. Në një kafene të qetë, në një shëtitje pa selfie. Rrjetet

sociale nuk janë armiku. Janë mjete. Por nëse mjete bëhet qëllimi, atëherë po ndërtojmë një botë ku lidhja zëvendësohet nga përfaqësimi, ku ndjenja zëvendësohet nga shfaqja, ku njerëzit shihen por nuk ndihen.

Po, jemi në krizë. Jo krizë ekonomike. Por krizë të kontaktit human.

Po jetojmë në një kohë ku ndjesia nuk është më përjetim, është performancë.

Në fund, pyes veten: A është më mirë të jesh kujtim i përmendur, apo prani që mbetet? Sepse ai që të do me vërtetësi, nuk të shkruan vetëm në përvjetor. Ai troket. Ai vjen. Ai hesht me ty. Dhe ky është arti më i vjetër i dashurisë, ai që nuk fotografohet, por që jeton në shpirt.

Thirrje për kthim në vlara: Dashuria si veprim, jo si deklaratë

Rrjetet sociale mund të jenë një mjet i bukur për të ndarë kujtime dhe për të qëndruar në kontakt me njerëz të largët. Por nuk mund të zëvendësojnë përvojat reale të dashurisë, kujdesit dhe afërsisë.

Le t’u rikthehemi gjesteve të vogla që kanë kuptim të madh, një vizitë, një letër e shkruar me dorë, një kafe e papritur, një përqafim i sinqertë. Këto janë veprimet që ushqejnë zemrën, që i japin vlerë fjalës “familje”, dhe që ndërtojnë marrëdhënie të qëndrueshme në jetë, jo në rrjet.

Dashuria që nuk e sheh Facebook-u, por e ndien zemra

Në fund të ditës, dashuria nuk matet me pëlqime, ndjekës apo shpërndarje. Ajo matet me prezencë, me kohë, me vëmendje, dhe me përkushtim real ndaj atyre që duam. Dhe pikërisht kjo është dashuria që ka vlerë, ajo që nuk ka nevojë të publikohet, sepse ndjehet dhe përjetohet në heshtje.

Në një botë gjithnjë e më dixhitale, të jesh i pranishëm realisht është akti më i madh i dashurisë dhe moralitetit. Le të mos i lëmë të afërmit tanë të jenë “postime për një ditë”. Le të bëhemi ne gëzimi i tyre i përditshëm. Sepse dashuritë më të thella nuk i njeh algoritmi... por i ruan zemra.

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Rrënjët e forcës së gruas shqiptare

Në rrënjët e çdo shoqërie që ka mbijetuar kohën, gjendet figura e gruas. Ajo nuk është vetëm nënë, motër apo bashkëshorte, por shpesh është themeli mbi të cilin qëndron e gjithë struktura shoqërore. Në historinë shqiptare, gruas i është dashur të përballlet me kohë të vështira, luftëra, varfëri, mungesë të drejtash dhe shpesh me një shoqëri patriarkale që nuk ia ka njohur gjithmonë rolin e vërtetë. Por pavarësisht kësaj, gruaja shqiptare ka qëndruar, është përkulur, por nuk është thyer. Simboli më prekës i kësaj qëndrese është Rozafa, gruaja e legjendës së Kalasë së Shkodrës. Përmes saj, kuptojmë më mirë se çfarë do të thotë të jesh grua në një botë të ndërtuar mbi sakrificë, dashuri dhe forcë morale.

Rozafa, me vendimin e saj të dhimbshëm për t'u murosur në emër të një ndërtese që nuk qëndronte dot ndryshe, bëhet një monument i përjetshëm i femrës që sakrifikon për të mirën e përbashkët.

Rozafa, Gruaja që u bë mur për të mbrojtur jetën

Legjenda e Rozafës nuk është thjesht një rrëfim për të shpjeguar origjinën e një ndërtese. Ajo është një pasqyrë e ndjenjës sublime të flijimit dhe përkushtimit që karakterizon gruan shqiptare. Në një kohë kur logjika nuk kishte vend dhe vetëm magjia mund të shpjegonte ngjarjet, ajo qëndroi përpara një zgjedhjeje të tmerrshme: të zgjidhte jetën e saj, apo fatin e ndërtimit që simbolizonte përpjekjen e përbashkët.

Rozafa e pranoi fatin, por me një kusht që e përjetësoi si simbolin më të madh të mëmësisë dhe përkushtimit familjar, të mbeteshin jashtë murit njëri sy, një dorë dhe njëri gj, për të parë, përkëdhelur dhe ushqyer të birin. Kjo kërkesë është manifest i vërtetë i asaj që gruaja nuk është vetëm mish e gjak, por burim jete, ndjenje dhe mbështetje.

Në këtë legjendë, Rozafa nuk shihet si viktimë. Ajo është zgjedhësja e fatit, një aktore aktive në rrjedhën e historisë, dhe kjo e bën atë më shumë se legjendë e bën të pavdekshme.

Gruaja në përballje me jetën, nga mitet te realiteti

Ashtu si Rozafa që ndërtoi një kala me trupin e saj, edhe gratë shqiptare ndërtojnë çdo ditë jetë, shpresë dhe të ardhme me duart, mendjen dhe shpirtin e tyre. Ato janë nëna që rrisin fëmijët mes vështirësive ekonomike, mësuese që edukojnë brezat, mjeke që shërojnë, gazetare që guxojnë të raportojnë të vërtetën, dhe po ashtu, janë edhe ushtarë që mbrojnë flamurin dhe kufijtë.

Sot, sfidat e gruas nuk janë më vetëm flijimi fizik, por janë më të padukshme dhe më të ndërlikuara, padrejtësi sociale, mungesë mundësish të barabarta, dhunë në familje, presion estetik e kulturor. Por njësoj si Rozafa, gratë nuk e braktisin përpjekjen. Ato i përballojnë këto vështirësi jo me ankim, por me vepra, duke ndërtuar karrierë, duke rritur familje, duke marrë pjesë aktive në vendimmarrje.

Gruaja në uniformë, kur guximi dhe nderi marrin formë

Sot, shumë gra shqiptare i janë bashkuar Forcave të Armatosura. Ato nuk janë aty vetëm për përfaqësim, ato janë aty sepse e meritojnë, sepse janë të afta dhe sepse çdo ditë tregojnë që përkushtimi nuk njih gjini.

Të jesh grua në ushtri është një sfidë që kërkon më shumë se vetëm aftësi fizike, kërkon guxim moral, disiplinë, përkushtim dhe një ndjenjë të thellë të shërbimit ndaj vendit. Përmes shërbimit në misione paqeje, stërvitjeve ushtarake intensive, dhe përballjes me situata të rrezikshme, ato dëshmojnë se gruaja shqiptare është gjithmonë aty ku vendi ka nevojë, në vijën e parë të betejës, qoftë ajo fushë lufte, apo fushë sociale.

Gruaja shqiptare sot, forca që ndryshon botën

Gruaja shqiptare moderne është një figurë komplekse, është ruajtëse e vlerave tradicionale dhe njëkohësisht bartëse

Gruaja shqiptare sot, nga Rozafa, te roli i saj në shoqërinë moderne

e progresit. Ajo i ruan rrënjët, por nuk ngurron të hapë degë të reja. Në një shoqëri që ende lë hapësira të pabarabarta, ajo kërkon vendin që i takon, jo me dhunë, por me dinjitet dhe dije. Në rritje është edhe përfaqësimi i grave në politikë, drejtësi, diplomaci, arsim dhe media. Ky nuk është një favor që i bëhet gruas, por një përmirësim i natyrshëm i një shoqërie që e kupton se pa fuqizimin e gruas nuk ka zhvillim të vërtetë.

Le të ndërtojmë mure që nuk kërkojnë flijim

E ardhmja e një shoqërie nuk ndërtohet mbi flijimin e një Rozafe tjetër, por mbi mundësitë e barabarta, respektin dhe njohjen e vlerës së secilit. Gruaja nuk duhet më të kërkojë të mbetet me një sy jashtë për të parë fëmijën e saj. Ajo duhet të

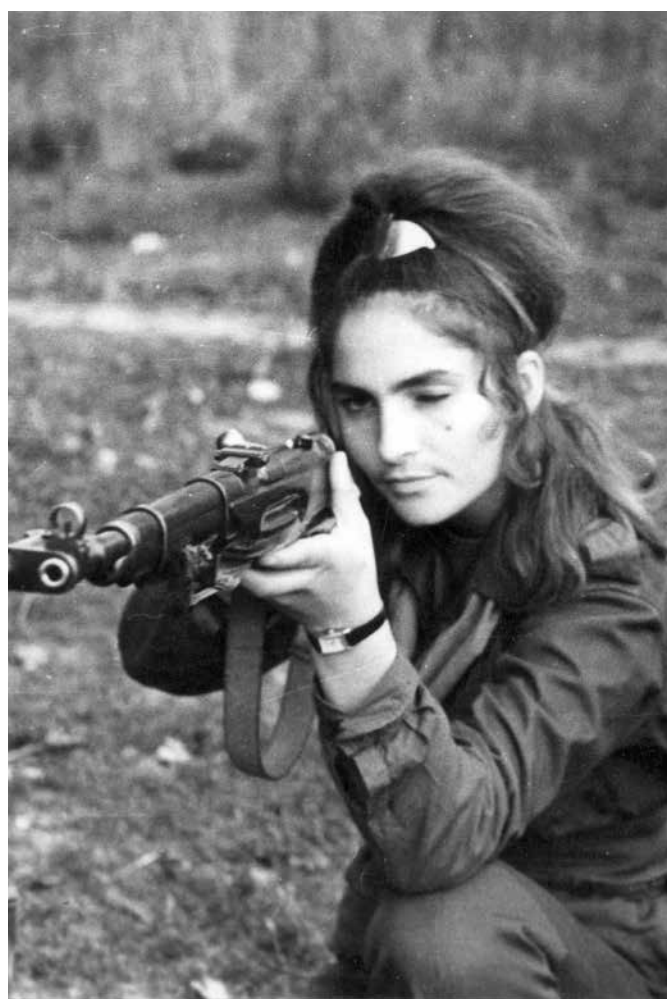
jetë kudo: në tryeza vendimmarrjeje, në pozita udhëheqëse, në hartimin e politikave, në fushën e betejës dhe në tempullin e dijes.

Duke nderuar Rozafën si figurë legjendare, nderojmë të gjitha gratë që kanë qëndruar në këmbë përballë stuhive. Dhe duke fuqizuar gruan e sotme, sigurojmë që muret që ndërtojmë si shoqëri të mos kenë më nevojë për gjak, por për drejtësi, dashuri dhe bashkëpunim.

Ti, Gruaja që Botës i dhe emrin Tënd

Ti je Rozafa moderne. Ti nuk je për t'u murosur, por për të ndërtuar.

Ti nuk je për t'u flijuar, por për t'u vlerësuar. Ti nuk je më vetëm histori, ti je e ardhmja.

Map of Albania showing administrative districts and their areas in square kilometers (KM2):

- Gjakovë:** 1,346 KM2
- Durrës:** 827 KM2
- Tiranë:** 1,059 KM2
- Shkoder:** 1,441 KM2
- Elbasan:** 1,290 KM2
- Korçë:** 1,752 KM2
- Vlorë:** 1,609 KM2
- Janinë:** 4,990 KM2

Other districts and their areas:

- Mat:** 1,028 KM2
- Lezhë:** 867 KM2
- Shkup:** 1,818 KM2
- Prishtinë:** 854 KM2
- Pejë:** 483 KM2
- Plavë:** 486 KM2
- Tropojë:** 1,043 KM2
- Has:** 374 KM2
- Prizren:** 840 KM2
- Kukës:** 956 KM2
- Tetovë:** 1,079 KM2
- Gostivar:** 1,388 KM2
- Urash:** 1,536 KM2
- Perlepe:** 1,704 KM2
- Manastir:** 1,800 KM2
- Fier:** 850 KM2
- Berat:** 915 KM2
- Kostur:** 1,720 KM2
- Follorinë:** 1,924 KM2
- Grevenë:** 1,536 KM2
- Preveze:** 1,036 KM2
- Arte:** 1,662 KM2
- Shkoder:** 1,631 KM2
- Shkup:** 1,818 KM2
- Prishtinë:** 854 KM2
- Pejë:** 483 KM2
- Plavë:** 486 KM2
- Tropojë:** 1,043 KM2
- Has:** 374 KM2
- Prizren:** 840 KM2
- Kukës:** 956 KM2
- Tetovë:** 1,079 KM2
- Gostivar:** 1,388 KM2
- Urash:** 1,536 KM2
- Perlepe:** 1,704 KM2
- Manastir:** 1,800 KM2
- Fier:** 850 KM2
- Berat:** 915 KM2
- Kostur:** 1,720 KM2
- Follorinë:** 1,924 KM2
- Grevenë:** 1,536 KM2
- Preveze:** 1,036 KM2
- Arte:** 1,662 KM2

Samiti u zhvendos nga Brukseli në Pekin, dhe më pas u reduktua në një ditë nga dy. Ndërsa Bashkimi Evropian përpiqet të frenojë praktikatat e padrejta tregtare të Kinës, a nevojiten taktika më të ashpra për të ulur deficitin tregtar prej 400 miliardë eurosh? Kështu nis analizën e tij mbi situatën e tensionuar aktuale mes BE-së dhe Kinës, autori Nik Martin.

Shanset për një përparim në zgjidhjen e fërkimeve tregtare në samitin BE-Kinë të javës së ardhshme në Pekin duken të pakta pasi Kina i uli bisedimet e planifikuara dy-ditore në një ditë të vetme.

Samiti, i cili do të shënojë 50-vjetorin e lidhjeve diplomatike BE-Kinë, u zhvendos nga Brukseli në Pekin pasi Presidenti kinez Xi Jinping refuzoi një ftesë për të marrë pjesë. Presidentja e Komisionit Evropian Ursula von der Leyen dhe Presidenti i Këshillit Evropian Antonio Costa tani do të takohen me Xi, ose Kryeministrin Li Qiang, në kryeqytetin kinez.

“Kjo është një tjetër shenjë e gatishmërisë dhe ambicies së kufizuar të Pekinit për t’u angazhuar me evropianët”, tha për DW Alicja Bachulska, bashkëpunëtorë politike e programit të Azisë në Këshillin Evropian për Marrëdhëniet me Jashtë (ECFR). Bachulska tha se elitat e Kinës shpesh e shohin BE-në si një fuqi të nivelit të mesëm me ndikim të kufizuar në negociatat tregtare.

Ankesat e BE-së bien në vesh të shurdhër

Deficiti tregtar prej 400 miliardë eurosh (467 miliardë dollarë) i Bashkimit Evropian me Kinën po e nxit mosmarrëveshjen, e nxitur nga qasja e kufizuar në tregun kinez për prodhuesit e BE-së. Politikatat industriale të Kinës favorizojnë furnizuesit vendas, të cilët përfitojnë nga subvencione të mëdha, qasja në kontratat qeveritare dhe rregulloret e favorshme.

Zyrtarët e BE-së thonë se këto politika kanë shkaktuar mbiprodhim të konsiderueshëm, duke çuar në “hedhjen” e automjeteve elektrike (EV) kineze të lira në tregun e BE-së, duke dëmtuar sektorin vendas të automobilave.

“Shkalla e ekonomisë së Kinës - shkalla e subvencioneve, mbikapaciteti dhe ndërhyrja qeveritare - është e jashtëzakonshme”, tha Bachulska, duke shtuar se, pa “veprime serioze” për të mbrojtur industrinë e automobilave të Evropës, BE-ja rrezikon “deindustrializim të pjesshëm” brenda pak vitesh.

BYD i Kinës ka rritur eksportet e automjeteve elektrike në Evropë

Bashkimi Evropian ka vendosur tarifa deri në 45% për automjetet elektrike kineze dhe ka kërkuar t’i jepet fund kapacitetit të tepërt dhe aksesit reciprok në treg për të siguruar kushte të barabarta loje për eksportuesit e BE-së.

Ndërkohë, Kina dëshiron të zëvendësojë tarifën e automjeteve elektrike me angazhime për çmime minimale, së bashku me lëshime të tjera.

Në prill, shqetësimet në lidhje me praktikatat tregtare të Kinës e shtynë Bashkimin Evropian të krijonte një Task Forcë për Mbikëqyrjen e Importeve për të ndihmuar në mbrojtjen e tregut të brendshëm të bllokut, gjë që mund të shkaktonte detyrime anti-dumping të BE-së ose masa të tjera mbrojtëse.

Task forca vuri re menjëherë një rritje prej 8.2% të eksporteve të Kinës në Bashkimin Evropian në prill, krahasuar me të njëjtin muaj në vitin 2024, të cilën ia atribuoi eksportuesve kinezë që devijuan eksportet amerikane në BE për të shmangur tarifën më të larta të Trump.

Kina mohon se u ka dhënë prodhuesve vendas avantazhe të padrejta dhe akuzon Bashkimin Evropian për proteksionizëm. Pekini justifikon favorizimin e prodhuesve vendas duke përmendur nevojat e sigurisë kombëtare dhe zhvillimit ekonomik.

Firmat e BE-së të frustruara nga kufizimet

e Kinës për mineralet e rralla të tokës

Me negociatorët e BE-së të paafët për të siguruar akses të

BE-Kinë: Tension tregtar në pah përpara saminit të Pekinit

konsiderueshëm në tregun kinez, kontrolli i Kinës mbi mineralet e rralla të tokës, të cilat janë thelbësore për teknologjinë e pastër, prodhimin e çipave dhe pajisjet mjekësore, është një tjetër pikë e rëndësishme mosmarrëveshjeje.

Sipas Komisionit Evropian, BE-ja mbështetet te Kina për 98% të furnizimit të saj me metale të rralla, si dhe magnetet me metale të rralla.

Kina vendosi kufizime në eksportet e metaleve të rralla vitin e kaluar, duke shkaktuar vonesa në zinxhirin e furnizimit dhe ndërprerje të prodhimit për firmat e BE-së. Më pas, vlera e dërgesave të metaleve të rralla në Bashkimin Evropian ra me 84%, në 15.1 milionë dollarë (12.9 milionë euro), në pesë muajt e parë të vitit 2025, sipas të dhënave të doganave kineze.

Në samitin e G7 në qershor në Kanada, von der Leyen akuzoi Kinën për “shtrëngim” dhe “shantazh” mbi kufizimet, duke shtuar se “asnjë vend i vetëm nuk duhet të kontrollojë 80-90% të tregut për lëndët e para thelbësore dhe produktet e prodhimit si magnetet”.

Qeveria e Kinës ka hedhur poshtë kritikën. Javën e kaluar, një zëdhënës i zëdhënësit të Ministrisë së Jashtme sugjeroi që “mentaliteti” i Bashkimit Evropian duhej të “ribalancohej”.

Edhe pse Komisioneri Evropian i Tregtisë Maros Sefcovic negocioi një lehtësim të kontroleve të eksportit për metalet e rralla në qershor, duke lejuar një “kanal të gjelbër” për disa prodhues të BE-së, shumë firma raportojnë se miratimet janë shumë të ngadalta për të parandaluar ndërprerjet e zinxhirit të furnizimit.

Bashkimi Evropian tashmë ka Instrumentin e tij Kundër-Shtrëngimit për të monitoruar shembuj të shtrëngimit ekonomik, siç janë kufizimet e mineraleve të Kinës. Tani ka thirrje në rritje për politikëbërësit evropianë që të marrin një qëndrim më të ashpër ndaj Pekinit në përgjigje, duke përfshirë tarifën, ndalimet e prokurimit ose masa të tjera.

“Ne duhet ta shtyjmë këtë mesazh se Evropa do të jetë e vendosur dhe ne kemi mjete, të tilla si Instrumenti Kundër-Shtrëngimit, nëse presioni vjen në kulmin e tij”, tha Bachulska. “Por ato kërkojnë që të përdoret vullneti politik”.

Problemet e Kinës me Trumpin

Disa vëzhgues të BE-së i shohin tarifën e Presidentit të SHBA-së Donald Trump, të cilat ndihmuan në përmbysjen e dekadave

të marrëdhënieve të ngushta transatlantike, si një mundësi për Bashkimin Evropian për të rivendosur lidhjet me ekonominë e dytë më të madhe në botë. Të përballur me përçarje të mëdha në tregtinë e saj me SHBA-në, ata thonë se Kina ka nevojë për Evropën më shumë se kurrë dhe mund të detyrohet të ofrojë lëshime gjatë saminit të javës së ardhshme.

Xi, i parë këtu me Ursula von der Leyen, ende nuk është konfirmuar për samitin e 24 korrikut

“Mendoj se këto zëra janë shumë naivë”, tha Bachulska. “Kina ka fituar raundin e parë të luftës tregtare me SHBA-në dhe në Pekin ekziston një ndjenjë e fortë se koha është në anën e tyre” në negociatat me BE-në.

Në fund të fundit, Xi po e zhvendos ekonominë e Kinës nga rritja e drejtuar nga sasia në atë që ai e quajti “zhvillim me cilësi të lartë”, duke i dhënë përparësi teknologjive të reja, kërkesës së brendshme, sigurisë dhe mjedisit.

Kina tashmë po sfidon dominimin teknologjik të Perëndimit, duke përfshirë inteligjencën artificiale, superkompjuterët dhe prodhimin e automjeteve elektrike. Në disa raste, si komunikimet 6G, ajo e ka tejkaluar Perëndimin.

Disa analistë thonë se Bashkimi Evropian vazhdon ta nënvlerësojë kërcënimin ekonomik nga Kina dhe nuk ka arritur të miratojë një qasje më të ashpër për t’iu kundërvënë disa prej praktikave të padrejta tregtare të vendit.

“Ekziston një tendencë për të lënë mënjanë çështjet që lidhen me Kinën në Evropë sepse kemi kaq shumë gjëra për të bërë”, tha Bachulska, duke iu referuar luftës në Ukrainë dhe mosmarrëveshjes tregtare të BE-së me Trump. “Kina duket se është thjesht një sfidë gjeografikisht e largët... por shumë nga ndikimet e politikave kineze do të ndihen shumë shpejt në Evropë”.

Inteligjenca Artificiale është e ardhmja e luftës

Teknologjia e përparuar në luftë është tashmë e përhapur. Përdorimi i mjeteve ajrore pa pilot (UAV) - të njohura zakonisht si dronë - në mjedise ushtarake ka shkaktuar paralajmërime për “robotë vrasës”.

Çfarë ndodh kur dronët nuk kontrollohen më nga njerëzit dhe mund të kryejnë misione ushtarake vetë? Këta dronë nuk kufizohen vetëm në ajër; ata mund të veprojnë edhe në tokë ose nën ujë. Futja e AI-së, duke u dhënë në mënyrë efektive këtyre armëve aftësinë për autonomi, nuk është larg. Për më tepër, ato janë të lira për t’u prodhuar dhe për t’u blerë.

Lehtësia relative me të cilën një dron komercial mund të shndërrohet në një dron me një aplikim ushtarak gjithashtu e zbeh vijën ndarëse midis ndërmarrjeve komerciale dhe ushtarake. Megjithatë, në këtë pikë, njerëzit janë ende në kontroll.

Një problem i ngjashëm mund të shihet në sistemet e mbledhjes së informacionit që kanë përdorime të dyfishta, duke përfshirë satelitët, avionët me dhe pa pilot, radarët tokësorë dhe nënujorë, si dhe sensorët, të cilët kanë aplikime si komerciale ashtu edhe ushtarake.

AI-ja mund të përpunojë sasi të mëdha të dhënash nga të gjitha këto sisteme dhe më pas të dallojë modele kuptimplote, duke identifikuar ndryshime që njerëzit mund të mos i vënë re kurrë. Forcat amerikane u penguan në një farë mase në luftërat në Irak dhe Afganistan sepse nuk mund të përpunonin sasi të mëdha të dhënash.

Edhe tani, UAV-të e pilotuara nga distanca po përdorin AI-në për ngritje, ulje dhe fluturim rutinë autonome. E tëra çfarë u mbetet operatorëve njerëzorë është të përqendrohen në vendime taktike, të tilla si zgjedhja e objektivave të sulmit dhe ekzekutimi i sulmeve.

AI-ja gjithashtu u lejon këtyre sistemeve të veprojnë me shpejtësi, duke përcaktuar veprime me shpejtësi që rrallë janë të mundshme nëse njerëzit janë pjesë e procesit të vendimmarrjes. Deri më tani, shpejtësia e vendimmarrjes ka qenë aspekti më i rëndësishëm i luftës.

Megjithatë, nëse sistemet e inteligjencës artificiale përballen me njerëzit, ajo do të dalë padyshim në avantazh. Megjithatë, mundësia që sistemet e inteligjencës artificiale të eliminojnë faktorin njerëzor i tmerron njerëzit që nuk duan të shohin një skenar apokaliptik në celuloid të realizohet në realitet.

“I automatizuar” kundrejt “autonom”

Duhet bërë një dallim midis termit “autonom” dhe termit “i automatizuar”. Nëse po kontrollojmë dronin, atëherë droni është i automatizuar. Por nëse droni është i programuar të veprojë me iniciativën e tij, do të thoshim se është autonom. Por a e përshkruan arma autonome armën aktuale - d.m.th., një raketë në një dron - apo vetë dronin?

Merrni, për shembull, UAV-in ushtarak “Global Hawk” (dronin). Është i automatizuar për aq sa kontrollohet nga një operator në tokë, dhe megjithatë nëse humbet komunikimin me tokën, “Global Hawk” mund të ulet vetë. A e bën kjo të automatizuar apo autonom? Apo janë të dyja?

Pyetja më e rëndësishme është nëse sistemi është kritik për sigurinë. Kjo do të thotë nëse ka aftësinë e vendimmarrjes për të përdorur një armë kundër një objekti pa ndërhyrjen e operatorit të tij njerëzor.

Është e mundur, për shembull, që një dron të godasë një objektiv statik ushtarak vetë (siç është një bazë ushtarake armike) por jo një objektiv njerëzor për shkak të frikës se civilët e pafajshëm mund të plagosen ose të vriten si dëme kolaterale. Shumë vende kanë zhvilluar tashmë dronë me imazhe në kohë reale, të aftë për të vepruar në mënyrë autonome në rastin e parë, por jo kur bëhet fjalë për objektiva njerëzorë.

Dronët nuk janë të vetmet armë që mund të veprojnë në mënyrë autonome. Sisteme ushtarake po zhvillohen nga SHBA-ja, Kina dhe disa vende në Evropë që mund të veprojnë në mënyrë autonome në ajër, në tokë, në ujë dhe nën ujë me shkallë të ndryshme suksesi.

Disa lloje helikopterësh autonomë të projektuar në mënyrë

që një ushtar t’i drejtojë ata në terren me një smartphone janë në zhvillim në SHBA, Evropë dhe Kinë. Mjete tokësore autonome, të tilla si tanke dhe mjete transporti, dhe mjete autonome nënujore janë gjithashtu në zhvillim.

Megjithatë, në pothuajse të gjitha rastet, agjencitë që zhvillojnë këto teknologji po përpiqen të bëjnë hapin nga zhvillimi në zbatimin operacional.

Ka shumë arsye për mungesën e suksesit në sjelljen e këtyre teknologjive në pjekuri, duke përfshirë koston dhe çështjet teknike të paparashikuara, por po aq problematike janë barrierat organizative dhe kulturore.

Luftëtari i së ardhmes

Në fushëbetejën e së ardhmes, ushtarët elitë mund të mbështeten në një ekran në kokë që u jep atyre një mori informacionesh që mblidhen dhe drejtohen përmes superkompjuterëve që mbajnë në çantat e tyre duke përdorur një motor AI. Me anë të inteligjencës artificiale, të dhënat analizohen menjëherë, përmirësohen dhe rikthehen në ekranin në kokë. Ky është një nga shumë skenarë të mundshëm të paraqitur nga zyrtarët e Departamentit të Mbrojtjes të SHBA-së. Pentagoni ka përqaftuar një koncept relativisht të thjeshtë: “operatori hiper-aktiv”.

Objekti i këtij koncepti është t’u japë Forcave Speciale “mbipeshë njohëse” në fushën e betejës, ose “aftësinë për të dominuar situatën duke marrë vendime të informuara më shpejt se kundërshtari”. Me fjalë të tjera, ata do të jenë në gjendje të marrin vendime bazuar në informacionin që marrin më shpejt se armiku i tyre.

Modeli i vendimmarrjes për ushtrinë quhet “lak OODA” për “vëzhgo, oriento, vendos, vepro”. Kjo do të ndodhë duke përdorur kompjuterë që regjistrojnë të gjitha të dhënat përkatëse dhe i distilon ato në informacione të zbatueshme përmes një ndërfaqeje të thjeshtë si një ekran në kokë.

Ky ekran do të ofrojë gjithashtu një sistem “përkthimi të mjedisit vizual” të projektuar për të kthyer hyrjet e gjuhëve të huaja në anglisht të qartë në kohë reale. I njohur si VITA, sistemi përfshin si një përpjekje për përkthimin e mjedisit vizual ashtu edhe aftësi përkthimi nga zëri në zë. Motori i përkthimit do t’i lejojë operatorit të “angazhohet në biseda efektive aty ku më parë ishte e pamundur”.

VITA, që do të thotë Ndhmës Inteligjent i Shumëanshëm i Përkthimit, u ofron përdoruesve aftësi gjuhësore në rusisht, ukrainisht dhe kinezisht, duke përfshirë mandarinishten, një dialekt

kinez. Operatorët mund të përdorin telefonat e tyre inteligjentë për të skanuar një rrugë në një vend të huaj, për shembull, dhe menjëherë të marrin një përkthim të tabelave të rrugëve në kohë reale.

Sistemet e Inteligjencës Artificiale Kundërshtare

Ekspertët ushtarakë i ndajnë sulmet kundërshtare në katër kategori: shmangie, nxjerrje, helmim dhe nxjerrje. Këto lloje sulmesh realizohen lehtësisht dhe shpesh nuk kërkojnë aftësi kompjuterike.

Një armik i angazhuar në sulme evazive mund të përpiqet të mashtrojë një armë të Inteligjencës Artificiale për të shmangur zbulimin - duke fshehur një sulm kibernetik, për shembull, ose duke bindur një sensor se një tank është një autobus shkolle. Kjo mund të kërkojë zhvillimin e një lloji të ri kamuflimi të Inteligjencës Artificiale, siç është vendosja strategjike e shiritit, që mund të mashtrojë Inteligjencën Artificiale.

Sulmet e nxjerrjes ndodhin kur një kundërshtar merr informacion në lidhje me një sistem të Inteligjencës Artificiale që lejon teknika evazive. Sulmet helmuese synojnë sistemet e Inteligjencës Artificiale gjatë stërvitjes, duke ndërhyrë në aksesin në grupet e të dhënave të përdorura për të trajnuar mjetet ushtarake - duke etiketuar gabimisht imazhet e automjeteve për të mashtruar sistemet e synimit, për shembull, ose duke manipuluar të dhënat e mirëmbajtjes të dizajnuara për të klasifikuar dështimin e menjëhershëm të sistemit si një operacion të rregullt.

Sulmet e nxjerrjes shfrytëzojnë aksesin në ndërfaqen e Inteligjencës Artificiale për të mësuar mjaftueshëm rreth funksionimit të Inteligjencës Artificiale për të krijuar një model paralel të sistemit. Nëse sistemet e inteligjencës artificiale nuk janë të sigurta nga përdoruesit e paautorizuar, atëherë përdoruesit e një kundërshtari mund të parashikojnë vendimet e marra nga ato sisteme dhe t’i përdorin këto parashikime në avantazhin e tyre.

Për shembull, ata mund të parashikojnë se si një sistem pa pilot i kontrolluar nga inteligenca artificiale do t’i përgjigjet stimujve specifikë vizualë dhe elektromagnetikë dhe më pas të vazhdojë të ndryshojë rrugën dhe sjelljen e tij.

Sulmet mashtruese janë bërë gjithnjë e më të zakonshme, siç ilustron nga rastet që përfshijnë algoritme të klasifikimit të imazheve që mashtrohen duke perceptuar imazhe që nuk janë aty, duke ngatërruar kuptimin e imazheve dhe duke ngatërruar një breshkë me një pushkë, për shembull. Në mënyrë të ngjashme, automjetet autonome mund të detyrohen të devijojnë në korsinë

e gabuar ose të shpejtojnë përmes një shenje ndalimi.

Në vitin 2019, Kina njoftoi një strategji të re ushtarake, Luftën e Inteligjencës, e cila përdor inteligjencën artificiale. Zyrtarët e Ushtrisë Çlirimtare Popullore Kineze kanë deklaruar se forcat e tyre mund të kapërcejnë ushtrinë amerikane duke përdorur inteligjencën artificiale. Një nga qëllimet e saj është të përdorë këtë lloj lufte me teknologji të lartë për të vënë Tajvanin nën kontrollin e saj pa zhvilluar luftë konvencionale.

Megjithatë, vetëm disa nga shumë studimet kineze mbi luftën e inteligjencës janë përqendruar në zëvendësimin e armëve me inteligjencën artificiale. Nga ana tjetër, strategët kinezë nuk e kanë mbajtur sekret qëllimin e tyre për të kontrolluar drejtpërdrejt vullnetin e armikut.

Sipas raportit të Pentagonit për vitin 2022 mbi zhvillimet ushtarake kineze, Ushtria Çlirimtare Popullore po trajnohet dhe pajiset për të përdorur sensorë dhe rrjete kompjuterike të mundësua nga intelijenca artificiale për të “identifikuar me shpejtësi dobësitë kryesore në sistemin operativ të SHBA-së dhe më pas për të kombinuar forcat e përbashkëta në të gjitha fushat për të nisur sulme precize kundër këtyre dobësive”.

Kontrollimi i mendjes së një kundërshtari mund të ndikojë jo vetëm në perceptimet e dikujt për mjedisin përreth, por, në fund të fundit, në vendimet e tyre. Për Ushtrinë Çlirimtare Popullore, lufta njohëse është e barabartë me fushat e tjera të konfliktit, të cilat janë ajri, toka dhe deti. Në këtë drejtim, mediat sociale konsiderohen një fushë beteje kyçe.

Rusia gjithashtu ka zhvilluar kapacitetin e saj të inteligjencës artificiale. Që në vitin 2014, rusët përruruan një Qendër të Kontrollit të Mbrojtjes Kombëtare në Moskë, një post të centralizuar komandues për vlerësimin dhe reagimin ndaj kërcënimeve globale.

Ministria Ruse e Mbrojtjes (MOD) ka eksploruar mënyrat se si sistemet e inteligjencës artificiale mund të zhvillohen për sisteme pa pilot për fushat ajrore, detare dhe tokësore. Në të njëjtën kohë, të paktën në afat të shkurtër, politika zyrtare bazohet në besimin se njerëzit duhet të qëndrojnë fort në dijeni.

Ndërkohë, rusët po përpiqen të përmirësojnë aftësitë e UAV-ve me IA si një mekanizëm për komandë, kontroll dhe komunikim. MOD gjithashtu thekson përdorimin e IA-së për mbledhjen dhe analizën e të dhënave si një evolucion natyror nga teknologjia aktuale “dixhitale” e luftimit dhe zhvillimi i sistemeve.

“Raven Sentry”: AI në luftën e SHBA-së në Afganistan

Përdorimi i AI-së në fushën e betejës nga intelijenca amerikane, ndonëse i shkurtër, tregoi rezultate premtuese. “Raven Sentry”, një mjet AI i lançuar në vitin 2019 nga një ekip oficerësh të inteligjencës amerikane, me ndihmën e ekspertizës së Silicon Valley, kishte për qëllim parashikimin e sulmeve kryengritëse.

Përdorimi fillestar i AI-së erdhi në një kohë kur bazat amerikane po mbylleshin, numri i trupave po binte dhe burimet e inteligjencës po devijoheshin. “Raven Sentry” mbështetej në të dhëna me burim të hapur.

Mjeti i AI-së u mbështet gjithashtu në modele historike të bazuara në aktivitetet kryengritëse në Afganistan që datojnë 40 vjet më parë, të cilat përfshinin pushtimin sovjetik të vendit në vitet 1980. Faktorët mjedisorë u morën gjithashtu në konsideratë.

Përpara se të shpërbëhej në vitin 2021 (me tërheqjen e SHBA-së nga Afganistani), “Raven Sentry” kishte demonstruar realizueshmërinë e tij, duke parashikuar një sulm kryengritës me saktësi 70%. Mjeti i inteligjencës artificiale parashikoi se sulmet kishin më shumë gjasa të ndodhnin kur temperatura ishte mbi 4 gradë Celsius (ose 39.2 gradë Fahrenheit), kur ndriçimi hënor ishte nën 30% dhe kur nuk kishte shi.

Ukraina si vend testimi i inteligjencës artificiale

Që nga pushtimi rus, i nisur në vitin 2022, Ukraina është bërë një vend testimi për inteligjencën artificiale në luftë. Të pakta në armë dhe pa personel, forcat ukrainase i janë drejtuar improvizimit, duke i riparuar pajisjet e gatshme për t’i transformuar ato në armë vdekjeprurëse autonome. Pushtuesit rusë gjithashtu kanë përdorur inteligjencën artificiale, duke kryer sulme kibernetike dhe sisteme bllokimi GPS.

Kuadrokopterët “Saker Scout” të Ukrainës mund të gjejnë, identifikojnë dhe sulmojnë 64 lloje “objektesh ushtarake” ruse vetë. Këto dronë janë projektuar për të vepruar në mënyrë autonome, dhe ndryshe nga dronë të tjerë që forcat ukrainase kanë vendosur, Rusia nuk mund t’i bllokojë ato.

Duke përdorur kodin e gjetur në internet dhe kompjuterë hobi si Raspberry Pi, të cilët merren lehtësisht nga dyqanet e pajisjeve, ukrainasit janë në gjendje të ndërtojnë robotë vrasës inovativë. Përveç dronëve, të cilët mund të operohen me një smartphone, ukrainasit kanë ndërtuar një kullë armësh me synim autonom që

operohet me të njëjtin kontrollues të përdorur nga një PlayStation ose një tablet.

Arma, e quajtur “Wolly” sepse ngjan me robotin Pixar WALL-E, mund të bllokohet automatikisht në një objektiv deri në 1,000 metra larg dhe të kalojë midis pozicioneve të paraprogramuara për të mbuluar shpejt një zonë të gjerë.

Prodhuesi po zhvillon gjithashtu një armë të aftë për të goditur objektiva në lëvizje. Mund të identifikojë automatikisht objektivat ndërsa ato vijnë përtej horizontit. Arma synon dhe synon automatikisht; e tëra çfarë i mbetet operatorit është të shtypë butonin dhe të qëllojë.

Shumë dronë ukrainas, të cilët duken si ata që mund të gjeni në Walmart, quhen dronë me pamje nga personi i parë (FPV). Të aftë të fluturojnë me 100 milje në orë, dronët FPV kanë katër helika dhe një kamerë të montuar që përdor lidhje pa tel për të dërguar pamjet e fluturimeve të tyre te operatorët.

Me një bombë në bord, një FPV mund të shndërrohet në një armë që mund të shkatërrojë një tank. Ato janë gjithashtu të lira; një prodhues, Vyriy, ngarkon 400 dollarë secila, një çmim i vogël për të paguar për të çaktivizuar një tank me vlerë miliona dollarë. Vyriy e merr emrin nga një vend mitik në përrallat popullore sllave.

Nëse një dron kamikaz është i mirë, dhjetëra prej tyre janë më të mirë për aq sa, sa më i madh numri i tyre, aq më e madhe është mundësia që disa prej tyre të arrijnë objektivat e tyre. Një tufë dronësh autonomë mund të veprojnë si një organizëm i vetëm - pa nevojë për njerëz - duke kryer një mision pavarësisht se sa prej tyre janë të paaftë ose përplasen në tokë ose nëse komunikimi nga toka ndërpritet ose ndërpritet.

Nuk është sikur Ukraina ka adoptuar armë me inteligjencë

artificiale pa asnjë përvojë teknologjike. Sipas fjalëve të gazetarit të “New York Times”, Paul Mozer, “Ukraina ka qenë paksa një zyrë prapavije për industrinë globale të teknologjisë për një kohë të gjatë”. Vendi tashmë kishte një grup të konsiderueshëm programuesish dhe ekspertësh të aftë të cilët, në kushte emergjence, ishin në gjendje të bënin kalimin nga përdorimet civile (siç është një aplikacion takimesh) në qëllime ushtarake.

Siç raportoi Mozer: “Ajo që po bëjnë është se po marrin kodin bazë që është përreth, duke e kombinuar atë me disa të dhëna të reja nga lufta dhe duke e shndërruar atë në diçka krejtësisht të ndryshme, që është një armë”.

Ukraina tashmë po prodhon dronët e saj detarë - në thelb ski uji të mbushur me eksplozivë - të cilët i kanë shkaktuar dëme të rënda marinës ruse në Detin e Zi.

Lufta në Gaza: Lavender

Në pushtimin e tyre të Gazës, Forcat Mbrojtëse të Izraelit (IDF) janë mbështetur gjithnjë e më shumë në një program të mbështetur nga intelijenca artificiale për të synuar operativët e Hamasit, me pasoja problematike.

Sipas një raporti të prillit 2024 nga “+972 Magazine” (një botim izraelito-palestinez) dhe Local Call, një faqe lajmesh në gjuhën hebraike, IDF ka zbatuar një program të njohur si “Lavender”, ndikimi i të cilit në operacionet e ushtrisë është aq i thellë sa zyrtarët e inteligjencës në thelb i kanë trajtuar rezultatet e makinës së AI-së “sikur të ishte një vendim njerëzor”.

“Lavender” u zhvillua nga Njësia elitare 8200, e cila është e krahaseshme me Agjencinë e Sigurisë Kombëtare në SHBA ose

me Selinë Qendrore të Komunikimeve Qeveritare në Mbretërinë e Bashkuar.

Qeveria izraelite e ka mbrojtur “Lavender” për praktikën dhe efikasitetin e saj. “Ushtria izraelite përdor inteligjencën artificiale për të rritur proceset e vendimmarrjes së operatorëve njerëzorë. Ky përdorim është në përputhje me ligjin ndërkombëtar humanitar, siç zbatohet nga Forcat e Armatosura moderne në shumë luftëra asimetrike që nga 11 shtatori 2001”, thotë Magda Pacholska, një studiuese në Institutin TMC Asser dhe specialiste në kryqëzimin midis teknologjive shkatërruese dhe ligjit ushtarak.

Të dhënat e mbledhura për të identifikuar militantët që u përdorën për të zhvilluar “Lavender” vijnë nga më shumë se 2.3 milion banorë të Rripit të Gazës, i cili ishte nën mbikëqyrje intensive para pushtimit të Gazës në vitin 2023.

Raporti thotë se deri në 37,000 palestinezë u caktuan si militantë të dyshuar që u përzgjedhën si objektiva të mundshëm. Listat e vrasjeve të “Lavender” u përgatitën përpara pushtimit, i nisur në përgjigje të sulmit të Hamasit të 7 tetorit 2023, i cili la rreth 1,200 të vdekur dhe rreth 250 pengje të marra nga Izraeli.

Një program i lidhur me inteligjencën artificiale, i cili gjurmonte lëvizjet e individëve në listën “Lavender”, quhej “Ku është Daddy?” Burimet për raportin e revistës “+972” thanë se fillimisht, “nuk kishte asnjë kërkesë për të kontrolluar plotësisht pse makina bëri ato zgjedhje (të objektivave) ose për të shqyrtuar të dhënat e papërpunuara të inteligjencës mbi të cilat ato bazoheshin”.

Zyrtarët përgjegjës, thanë këto burime, vepruan si një “vulë” për vendimet e makinës përpara se të autorizonin një bombardim. Një oficer inteligjence që foli me “+972” e pranoi këtë: “Do të investoja 20 sekonda për secilin objektiv në këtë fazë dhe do të

bëja dhjetëra të tilla çdo ditë. Nuk kisha asnjë vlerë të shtuar si njeri, përveçse isha një vulë miratimi. Kjo kursente shumë kohë”.

Dihej tashmë se programi “Lavender” bënte gabime në 10 për qind të rasteve, që do të thotë se një pjesë e individëve të përzgjedhur si objektiva mund të mos kishin lidhje me Hamasin ose ndonjë grup tjetër militant. Sulmet në përgjithësi ndodhën natën, ndërsa individët e synuar kishin më shumë gjasa të ishin në shtëpi, gjë që përbënte një rrezik për vrasjen ose plagosjen e familjeve të tyre.

Për secilin individ u krijua një pikëzim, duke filluar nga 1 deri në 100, bazuar në lidhjen e ngushtë me krahun e armatosur të Hamasit ose Xhihadit Islamik. Ata me një pikëzim të lartë u vranë së bashku me familjet dhe fqinjët e tyre, pavarësisht faktit se oficerët thuhet se bënë pak për të verifikuar objektivat e mundshëm të identifikuar nga “Lavender”, duke përmendur arsye “efikasiteti”.

IDF kishte përdorur më parë një sistem tjetër të inteligjencës artificiale të quajtur “Ungjilli”, i cili u përshkrua në një hetim të mëparshëm nga revista, si dhe në botimet e vetë ushtrisë izraelite, për të synuar ndërtesa dhe struktura të dyshuara se strehonin militantë.

“Ungjilli” mbështetet në miliona të dhëna, duke prodhuar lista objektivash më shumë se 50 herë më shpejt sesa mund të bënte ndonjëherë një ekip oficerësh të inteligjencës njerëzore. U përdor për të goditur 100 objektiva në ditë në dy muajt e parë të luftimeve në Gaza, afërsisht pesë herë më shumë sesa në një konflikt të ngjashëm atje një dekadë më parë. Ato struktura me rëndësi politike ose ushtarake për Hamasin njihen si “objektiva fuqie”.

BËHU LIDERI I SË

NE SËRME

Forcat e Armatosura të Shqipërisë po ndërtojnë një të ardhme të fortë, duke investuar në ekspertizën, etikën dhe përkushtimin e brezit të ri. Politika e re e burimeve njerëzore vendos në qendër aftësitë luftarake, ekselencën akademike, disiplinën, kulturën, patriotizmin dhe vetëdijen historike. Rritja e aplikimeve vit pas viti dëshmon besimin në misionin tonë dhe në cilësinë e strukturës arsimore ushtarake.

Apliko tani dhe bëhu pjesë e Akademisë që formon liderët e së nesërme!
Shërbe me dinjitet, profesionalizëm dhe krenari në zemër të Shqipërisë!
Zgjidh të ardhmen! Zgjidh Akademinë Ushtarake!

APLIKO

NË AKADEMINË E FORCAVE TË ARMATOSURA!

APLIKO NË:
<https://ualbania.al/>